

Lenoir

Van Bas Haan verscheen eveneens
bij Ambo|Anthos uitgevers

De Deventer moordzaak, het complot ontrafeld

Meld je aan voor onze nieuwsbrief om op de hoogte te blijven van
de nieuwste boeken van Ambo|Anthos uitgevers via
www.amboanthos.nl/nieuwsbrief.

Bas Haan

Lenoir

Ambo|Anthos
Amsterdam

ISBN 978 90 263 4603 3

© 2021 Bas Haan

Omslagontwerp Studio Jan de Boer

Omslagillustratie © Frank Bubberman / EyeEm / Getty Images

Foto auteur © Ruud Pos

Verspreiding voor België:

Veen Bosch & Keuning uitgevers nv, Antwerpen

Voor Jacob

Proloog

De kloppende pijn in zijn strottenhoofd is het eerste wat Lenoir opmerkt als hij bij bewustzijn komt. Het duurt enkele seconden voordat hij beseft dat hij op de grond ligt, al ziet hij aan de moderne kroonluchter boven zijn hoofd onmiddellijk waar hij is: in de woonkamer van Danny en Maria. In zijn rechterhand voelt hij iets voordat hij het ziet. Pas als hij zijn hoofd een paar centimeter draait om te kijken, ziet hij het pistool.

Niet mijn dienstwapen, is het eerste wat hij automatisch registreert.

Er volgt een kettingreactie van ellende in zijn lijf en geest: pijn, misselijkheid, chaos, paniek, angst, shock.

Hij probeert de pijn te negeren om alles met elkaar in verband te kunnen brengen: de pijn, het wapen, het huis van Maria en Danny, hijzelf liggend op de grond. De waarnemingen worden aangevuld – vaag maar desalniettemin – met flarden van herinneringen. Zijn ruzie met Danny, en met Kees. Met Kees? Jezus ja, met Kees! Hij was hier samen met Kees. Waar zijn zij? Is hij hier alleen?

Lenoir ziet en voelt dat het pistool aan zijn huid zit vastgekleefd door bloed aan zijn hand.

O fuck.

Is dat zijn eigen bloed?

Hij kan niet voelen of hij gewond is, want alles doet pijn. De minieme bewegingen om naar het pistool in zijn hand te kijken, bezorgen hem brandende pijnscheuten door zijn hoofd. Het beukt op het steeds snellere ritme van zijn hartslag zo hard in zijn schedel dat hij letterlijk sterretjes ziet, lichtflitsen.

Hij probeert al zijn spieren te ontspannen en laat zijn hoofd langzaam terugzakken op het vloerkleed. Hij draait voorzichtig zijn hoofd opzij, naar links, tevergeefs zoekend naar een rustige houding om het bonken te stoppen. Dan pas ziet hij Danny.

Nog geen meter van hem vandaan, plat op de grond, met zijn hoofd in een hoek van bijna negentig graden tegen de zijkant van de salontafel. Er zit een perfect rond gat in het voorhoofd van zijn zwager.

O fuck. Fuck, fuck!

De roodbruine smurriehoopjes en -vlekken op tafel moeten nog niet zo lang daarvoor de hersenen van Danny zijn geweest.

Lenoirs hoofd en ogen draaien terug naar het pistool in zijn hand. Een 9 mm. Net als het gat in Danny's hoofd, dat weet hij zeker – daar heeft hij genoeg schotwonden voor gezien.

Hij houdt zijn adem in en luistert of er nog iemand in huis is, maar hoort niets. Dan kijkt hij weer naar het lichaam van zijn zwager.

Dit is niet waar, denkt Lenoir.

Heb ik hem vermoord?

Tegelijk met de vraag dringt de eerste voorlopige conclusie zich aan hem op – zeker als hij voelt hoe het pistool nog steeds in zijn hand ligt.

Zijn maag trekt samen en hij kan nog net voorkomen dat hij in één keer de inhoud ervan uitkotst. Hij proeft de whisky van gisteren weer.

Ben ik een moordenaar?

1

Een dag eerder

De twee jongens kijken zwijgend in de verte het donker in, richting de Kop van Zuid, aan de overkant van het zwarte water van de Rijnhaven. De hele weg hiernaartoe hebben de vrienden niks tegen elkaar gezegd. Ze zijn net uit de metro gestapt en wachten nu tot de glazen lift hen langzaam van het minstens vijf meter hoge metroperron van station Rijnhaven op Zuid naar het straatniveau brengt.

Ze wachten schouder aan schouder en stijf van de spanning in de dalende lift, starend over het water, tot ze uit kunnen stappen en aan hun opdracht kunnen beginnen.

Nu ze met zijn tweeën in de lift staan, doorbreekt er een de stilte.

‘Jij wilt het toch wel nog steeds, hè?’ klinkt het bijna fluisterend van onder zijn hoody. Het is meer een vraag aan hemzelf dan aan de ander, met zoveel onderdrukte angst uitgesproken dat hij er zelf van schrikt.

‘Fok, wat zeg jij nou, man?’ reageert de ander in een even mislukte poging zijn zenuwen te verbergen. ‘Natuurlijk wil ik het nog steeds. Je gaat nou geen gekke dingen doen, hè?’

‘Nee, tuurlijk niet... kom, we gaan.’

Vanuit de matzwarte auto op de parkeerplaats bij het metrostation aan de Rijnhaven kijkt Wassim naar de twee gastjes in de lift. Hij weet dat zij hem van buitenaf niet kunnen zien achter de getinte ruiten van zijn Audi RS 4 – een peperdure maar redelijk onopvallende auto die als een statussymbool geldt in het milieu, en die vooral zo geliefd is omdat hij iedere politiewagen eruit rijdt. Mits er natuurlijk een goede chauffeur achter het stuur zit. En dat

is Wassim. Dat is zelfs waar hij deze wagen aan te danken heeft.

‘Die heb je verdiend.’ Dat waren letterlijk de woorden waarmee Nourdin, de rijzende ster onder de Rotterdamse cokehandelaars, hem de autosleutel in de hand had gedrukt, als dank voor het redden van een partij van vijftig kilo.

Hij glimlacht bij de herinnering aan de politieachtervolging. Het was een actie waarmee hij definitief tot de inner circle van Nourdin was doorgedrongen. Hij had een onverwacht probleem van Nourdin perfect opgelost terwijl het was begonnen met botte pech. Een beveiligingsbeambte op de containerterminal die zich niet aan zijn rooster had gehouden, betrapte hen bij het uitladen van een container en sloeg alarm. Omdat de coke al was ingeladen, kon Wassim ervandoor gaan, maar net op de snelweg was hij de gealarmeerde politie tegengekomen. De twee standaard politiebusjes kon Wassim op de A15 naar Rotterdam simpelweg achter zich laten door gas te geven – hij reed op dat moment in de Range Rover van Nourdin –, maar twee motoragenten wist hij uiteindelijk pas af te schudden door van de snelweg af te gaan en tussen de opslagtanks en raffinaderijen van Pernis te racen, voordat een politieheli kans had gezien om de agenten te komen versterken. Die achtervolging, waarmee hij zowel vijftig kilo coke als de Range Rover van Nourdin redde – en ook nog zijn eigen arrestatie voorkwam – leverde hem deze Audi als beloning op.

Wassim realiseerde zich maar al te goed dat het ook heel anders had kunnen aflopen. Als hij met die twee motoragenten niet stomtoevallig een wijk in was gereden waar de straatverlichting net uit was gevallen, had hij ze misschien niet afgeschud, was hij de coke en de Range Rover van Nourdin kwijtgeraakt, en had hij geen zwarte Audi gekregen, maar een zwarte kist twee meter onder de grond.

Het werd de Audi. En wat voor Wassim nog belangrijker was: de vertrouwensband tussen hem en Nourdin was definitief gesmeed.

Wassim kijkt met weemoed naar de twee jongens die uit de lift stappen. Even ziet hij ze niet als het zicht op hen geblokkeerd wordt door een billboard. Wassim heeft het al eerder gezien tijdens het wachten en verbaasde zich er toen ook al over dat hier op een metrostation op Zuid een aankondiging hangt voor een of ander klassiek stuk van Bach, de *Matthäus-Passion*, dat vanavond blijkbaar wordt uitgevoerd. Alsof er hier mensen komen die daarnaartoe zouden willen.

Dan ziet Wassim de twee jongens weer, zoekend rondkijkend, tot hun blik

blijft hangen op zijn auto – de enige die nu op het parkeerterrein staat. Terwijl Wassim zijn telefoon pakt, bedenkt hij dat hij ook zo is begonnen. Op zijn veertiende, zeven jaar geleden. Het was zelfs op precies deze zelfde plek dat hij zijn eerste pakket – een tas met vijfhonderd wikkels met in elk een gram cocaïne – moest ophalen en afleveren bij wijze van test. Om te bewijzen dat hij uit het juiste hout gesneden was en het ook echt wilde. Bij hem was het nog Nourdin geweest die persoonlijk het pakket afgaf. Nu raakte Nourdin, inmiddels de eindbaas, het spul zelf nooit meer aan.

Het moment dat Wassim die eerste keer werd uitgenodigd om naast Nourdin in zijn auto te gaan zitten – toen nog geen Range Rover maar een oude maar wel mooie BMW – zou hij nooit meer vergeten. Het was het moment dat hij volwassen werd en voortaan zijn eigen leven ging leiden. Met Nourdin als een soort vader die hij nooit had gehad, ook al was Nourdin maar zes jaar ouder dan hijzelf. Wassim weet zeker dat de twee jongens die nu aan komen lopen daar ook op hopen, op controle over hun eigen leven en op geld en status, macht. Wat hij niet zeker weet is of ze het net als hij zullen gaan redden. In zeven jaar tijd is er veel veranderd.

De ene jongen, op smetteloos witte sneakers en in een zwarte parka waarop Wassim zelfs van deze afstand op de schouder het dominante logo van Canada Goose herkent, wijst naar Wassims auto. Tegelijk stoot hij de andere jongen aan en zegt wat. Die ander, wiens gezicht verborgen blijft door de baseballcap en de hoody die hij eroverheen draagt, knikt en zegt schijnbaar wat terug. Dan steken de jongens over en komen zijn kant op lopen.

Wassim stuurt zoals afgesproken een appje.

Ze zijn er

Vervolgens kijkt hij opnieuw naar de jongens. Hij kan ze steeds beter bekijken en leest op hun gezichten de combinatie van zenuwen, overmoed en bluf. De linkerjongen in de zwarte parka, een Marokkaan, heeft duidelijk meer lef en neemt de leiding. De ander probeert niet alleen zijn gezicht onder zijn cap en hoody te verbergen, maar ook zijn angst. Tevergeefs. De angst en onzekerheid spatten van zijn gezicht als hij een moment te zien is in het licht van het metrostation. Wassim fronsst peinzend zijn wenkbrauwen, denkt een kort moment na en stuurt er nog een app achteraan.

Weet Nourdin eigenlijk wel dat een van de twee een kaaskop is?

Dan legt hij zijn telefoon weg. De jongens zijn nu bijna bij zijn auto. Ze aarzelen. Natuurlijk doen ze dat. Niet alleen door de spanning, maar ook

vanwege de extra onzekerheid doordat ze niet bij de auto naar binnen kunnen kijken. Het is buiten inmiddels helemaal donker. Ze hebben hooguit vaag het licht van het scherm van Wassims smartphone gezien. Wassim glimlacht terwijl hij uitstapt om de jongens uit hun onzekerheid te verlossen. Tegelijk voelt hij iets van medelijden met de twee, omdat ze geen flauw idee hebben wat hun te wachten staat.

Een paar honderd meter verderop, na de bocht van de Rijnhavenkade, staat nog een zwarte auto. In de Mercedes, met gestolen nummerborden, wordt de stilte tussen twee mannen doorbroken door de stem van Al Pacino: *'Say hello to my little friend!'* schreeuwt hij in zijn rol van Tony Montana in de film *Scarface*. Het is de ringtone die de man op de rijdersstoel waarschuwt dat hij een appje heeft. Aan zijn overdreven fascinatie voor de film heeft hij zelfs de bijnaam Tony overgehouden – *Scarface* was al vergeven aan een grote jongen in het milieu uit een andere stad.

Ze zijn er, leest Tony in het appje van Wassim. Tony probeert zich al een tijdje letterlijk in te vechten in de entourage van Nourdin, maar verder dan uitvoerende spierbundel is hij nog niet gekomen. Hij is de beste vechter van de kickboks school op Zuid waar Nourdin eigenaar van is. En hij is meer dan bereid zijn talent ook buiten de ring in te zetten. Toch had Nourdin hem gepasseerd – alleen maar omdat Wassim geluk had gehad bij die politieachtervolging.

Tony verdringt de herinnering en concentreert zich op de man die achter het stuur zit. *'Hoor je me, Ken? Ze zijn er. We kunnen.'*

Ken, wiens bijnaam verwijst naar de mannelijke evenknie van Barbie, start de motor van de Mercedes. Ken is niet bepaald een knappe kerel, maar hij is de enige Nederlandse vertrouweling van Nourdin – en nog blond ook.

'Ze zijn keurig op tijd,' vervolgt Tony. *'We kunnen los.'*

Ken bromt wat bij wijze van antwoord terwijl hij de auto stationair laat draaien, maar nog niet wegrijdt. Hij is hier duidelijk tegen zijn zin, maar Nourdin had hem geen keus gelaten. De vaste buddy van Tony kon om de een of andere reden niet, had Nourdin gezegd, en hij wilde Tony niet alleen laten gaan.

Ken had geen keus. Dus zit hij hier nu met Tony te wachten.

Beide mannen kijken vanuit hun auto over het water, naar die andere parkeerplaats waar twee jongens richting een zwarte auto lopen. Tony stopt zijn

telefoon weg in zijn broekzak. Terwijl hij uit het handschoenenkastje een verrekijker pakt, klinkt Scarface opnieuw, inmiddels gedempt vanuit zijn zak. De mannen horen het niet of ze negeren het omdat het tijd is voor actie. Tony stelt de kijker scherp op de eenzame zwarte Audi RS 4 op de parkeerplaats schuin tegenover hen aan de andere kant van het water. Hij ziet Wasim uitstappen en naar de twee figuurtjes lopen.

Safouane houdt zijn ogen strak gericht op de matzwarte Audi die op de afgesproken plek staat. Hij voelt de angst van zijn vriend naast hem door zijn eigen spanning heen. Het maakt hem nog onzekerder. Alsof hij bang is dat hij de klus die hun te wachten staat wel aankan, maar dat zijn mattie op het laatste moment alsnog opgeeft. Hij twijfelt of het wel verstandig was met zijn tweeën te gaan. Maar eerlijk is eerlijk, in zijn eentje had hij het niet gedurfd. En bovendien, zonder zijn vriend was het hem niet gelukt. Want ook al is zijn vriend een Hollander met rijke ouders, op de een of andere manier is hij anders dan andere Hollanders. Hij is een van de weinigen met wie Safouane al sinds de brugklas bevriend is. En al heeft Safouane de afspraak voor vanavond uiteindelijk via zijn neef gemaakt, het is zijn vriend die Nourdin al eens persoonlijk de hand heeft geschud, tot grote afgunst van Safouane. Safouane kent en bewondert Nourdin tot nu toe alleen op afstand. Maar dat gaat snel veranderen, belooft hij zichzelf.

Hoe dan ook, zonder zijn vriend had Safouane hier nooit gestaan. Toen ze samen besloten de stap te zetten, had het nog even geduurd voordat Safouane het lef durfde te tonen de afspraak van vanavond te maken. Het begon ermee dat zijn neef naar hem toe was gekomen. Hij keek op tegen zijn neef. Niet alleen omdat hij drie jaar ouder was, maar vooral vanwege twee dingen die Safouane ook wilde hebben: geld en schijt aan alles. Zijn neef had overal lak aan, liep in de mooiste kleren en kreeg respect van iedereen. Dat was omdat hij voor Nourdin werkte, wist Safouane zeker. Nourdin, de man van wie ieder verstandig mens zei dat je er ver bij uit de buurt moest blijven. Maar tegelijk had iedereen ontzag voor wie op het respect van Nourdin kon rekenen.

Voor Safouane, net als voor veel van zijn vrienden, was Nourdin het symbool geworden van wat je kon bereiken in deze wereld. Als je maar schijt had aan die belachelijke onderdanigheid die je overal aangepraat kreeg. Onderdanigheid tegenover leraren; tegenover ouders die het zelf nooit gemaakt hadden; maatschappelijk werkers; politieagenten; en tegenover al die andere

zogenaamd goedbedoelende sukkel die steeds opnieuw dat lulverhaal opgingen dat je kon bereiken wat je wilde als je maar je best deed en volhield. Zijn neef had die bullshit weten te ontvluchten. En hij had in de gaten dat Safouane ook die kant op wilde, dat hij verlangde naar een leven van vrijheid, respect en echte zelfstandigheid.

‘Wat twijfel je nou, man,’ had zijn neef gezegd. ‘Moet ik zeggen dat je het niet durft of zo? Wat wil jij nou? Denk jij echt dat iemand op jou zit te wachten als je goed je best doet op school? Kijk naar mij, man. Ik doe twee keer in de week een klus. Daarmee koop ik mijn vrijheid en verdien ik respect. Kijk welke kleren ik draag. Fok man, kijk! En kijk wat jij aanhebt. Weet je, hier, alsjeblijft.’ Zijn neef had zijn jas uitgetrokken en hem aan Safouane gegeven. Een gloednieuwe Canada Goose, een jas van dik vijfhonderd euro. Alsof het niks was. ‘Van mij, als voorproefje,’ zei hij en hij had erbij geglimlacht.

Safouane had de jas aangenomen en wist wat hem te doen stond. Hij had zijn neef gezegd dat hij samen met zijn vriend graag een proefklus voor Nourdin wilde doen. Ze zouden zich bewijzen, laten zien dat ze klaar waren voor het echte werk.

‘Het is heel simpel,’ had zijn neef hem bezworen. ‘Je krijgt een locatie en een tijdstip, hier in Rotterdam. Daar haal je een pakketje op en dat breng je naar een adres in Amsterdam of Utrecht of misschien wel Antwerpen. En dan bingo, je hebt tweeduizend euro. Boem. Duizend euro per persoon. De ene helft vooraf, tegelijk met het pakketje, de andere helft achteraf. That’s it. En als je slaagt, ga je meer pakketjes brengen. En meer verdienen.’ Weer die glimlach.

In de afgelopen dagen hebben de vrienden elkaar opgefokt. Safouane die helemaal klaar is met de schijterigheid van zijn vader en zijn oudere broer – de één een uitkeringstrekker sinds hij door zijn versleten rug niet meer kan werken, de ander tramchauffeur, maar allebei te laf om voor zichzelf te kiezen. Zijn vriend is juist zijn kakkineuze ouders spuugzat, vooral hun hypocriete betweterigheid over alles, terwijl het ze niet eens lukt om hun eigen huwelijk in stand te houden.

De twee vrienden weten inmiddels precies hoe de wereld in elkaar zit. Dat denken ze niet – nee, ze zijn ervan overtuigd. Fuck school. Fuck de wereld. Waarom drie euro zestig per uur verdienen als vakkenvuller, als dit ook kan. Vandaag gaan ze cashen. Dit is hun dag. Het voelt alsof ze ontmaagd gaan

worden – althans ze denken dat ze zich zo voelen, want ze hebben allebei nog nooit meer gedaan dan met een meisje zoenen. Ze staan stijf van de adrenalinne als ze de deur van de Audi open zien gaan en een gast zien uitstappen van begin twintig, maar met een uitstraling die krachtiger en voller van zelfvertrouwen is dan die van hun vaders.

Tony hoort Ken naast hem vragen: ‘Wat zijn het voor gastjes, zie je wat?’

‘Ik zie gastjes die goed gaan bloeden,’ zegt Tony met een sardonisch lachje. Hij weet dat het Ken irriteert dat hij zin heeft in wat komen gaat. Precies daarom legt hij het er extra dik op, om hem te jennen. Want het zint Tony niks om hier samen met hem in de auto te zitten. Hij vertrouwt Ken voor geen meter, maar het frustrerende is dat Ken wel een echte vertrouweling van Nourdin is, en hij niet. Nog niet, denkt Tony bij zichzelf.

Tony pakt het zilveren hangertje aan zijn halsketting. Het is een kokertje van een centimeter of vijf. Hij schroeft de bovenkant van de cilinder open en trekt er een minuscuul lepeltje uit dat aan de binnenkant van het dekseltje vastzit. Meteen stopt hij het lepeltje terug in het kokertje, schept er wat cocaïne op, snuift het op, herhaalt het met zijn andere neusgat, en draait het cilindertje weer dicht. Het duurt in totaal nog geen vijf seconden. Hij neemt niet eens de moeite om Ken ook wat aan te bieden.

Die zak hoeft niet eens met zijn luie reet achter het stuur vandaan te komen, vervloekt Tony Ken in gedachten. En hij mag zo meteen weer het werk opknappen.

Maar eigenlijk heeft hij wel zin in een verzetje, zeker nu hij weer helemaal wakker is, bedenkt hij terwijl zijn vingers nog met het zilveren cokehangertje om zijn nek spelen. Dan pakt hij twee bivakmutsen uit het vak van de deur, trekt er een over zijn hoofd en gooit de andere bij Ken op schoot, die hem met duidelijke tegenzin en een zucht ook aantrekt.

Aan de overkant van het water doet Wassim het raam van zijn auto open en steekt een sigaret aan. Tony en Ken zien in de verte enkele seconden het interieur van de auto oplichten door het vlammetje van de aansteker. Het afgesproken teken. Ken zet zijn auto in de versnelling en trekt op.

‘Goed,’ rondt Wassim zijn monoloog tegen de twee jongens af. ‘Jullie weten wat je te doen staat. Jullie zijn nu verantwoordelijk voor wat je daar in handen hebt. Als je het netjes aflevert, krijg je nog een keer duizend euro. Verkloot je

het, ben je de lul. En ben je Nourdin vijftwintigduizend euro schuldig, dus nog meer de lul. Als je denkt dat je die vijftwintigduizend euro liever zelf verdient door er met die tas vandoor te gaan, ben je dood. Heel simpel. Dat is het. En nu oprotten, mijn auto uit.'

De jongens stappen uit, Safouane houdt de sporttas vast alsof het de levenslijn is waarmee hij aan een boot in een storm vastzit. Hij staat weer schouder aan schouder met zijn vriend, maar het is niet te vergelijken met toen ze hier aankwamen. De auto die ze zien wegscheuren is hun cocon geweest, waarin ze van trage rupsen in vrije vlinders getransformeerd zijn. Het leven kan beginnen. Ze kijken elkaar aan en omhelzen elkaar. Het is ze gelukt. Over dik een uur hebben ze hun pakket in Amsterdam afgeleverd en kunnen ze hun nieuwe bestaan gaan vieren.

Op dat moment ziet Safouane een andere zwarte auto de parkeerplaats op scheuren. De jongens moeten wegduiken om niet overreden te worden en zien de auto tot stilstand komen op de plek waar ze net stonden. Het bijrijdersportier vliegt open en een donkere schaduw met bivakmuts stapt rustig uit. Safouane heeft geen idee wat hem overkomt. Het enige wat tot hem doordringt, is de loop van het pistool waar hij in kijkt.

‘Hij is dood, Lenoir.’ Zichtbaar geïrriteerd vat de commissaris de hele kwestie eens bondig samen voor zijn hoofdinspecteur. ‘Hoe definitief wil je het verdomme hebben? Wat is er nou niet duidelijk aan mijn verhaal. De Zigeuner is dood, dus jouw dossier wordt gesloten. Moeder Natuur heeft ingegrepen met een hartaanval in zijn cel. Het is klaar, over. Zo duidelijk genoeg?’

Jacob Lenoir staart dwars door commissaris Frank Hamelink heen. Tuurlijk is het hem duidelijk en hij hoort ook wel dat hij zijn baas inmiddels goed kwaad heeft gekregen. Eigenlijk zou hem dat moeten verontrusten, Hamelink is namelijk nooit kwaad – althans niet zichtbaar. Maar het dringt allemaal niet tot Lenoir door. Of liever gezegd: hij laat het niet doordringen. Het interesseert hem op dit moment geen bal wat zijn commissaris vindt en of die daar wel of niet boos van wordt. Hij weet heel goed dat die karaktereigenschap hem vaak in de problemen heeft gebracht, maar dat die hem nog veel vaker heeft geholpen.

‘Frank, hij mag dan wel dood zijn, maar hij zat volgens mij onschuldig in die cel,’ houdt Lenoir vol. ‘De zaak is dus helemaal niet klaar. Misschien heeft hij verdomme daar zelfs wel die hartaanval van gekregen.’

‘Wat?’ reageert de commissaris als door een wesp gestoken. ‘Luister Lenoir, als iemand die kerel een hartaanval bezorgd heeft, dan ben jij het. Met dat principiële gezeik van je. Het zou mij helemaal niet verbazen als hij wel degelijk zo schuldig als de pest is, maar dat hij knettergek is geworden van jouw gedram om zijn onschuld te bewijzen.’

Hamelink staat op en richt zich nog een keer tot zijn hoofdinspecteur voor hij de kamer van zijn chef cold cases verlaat. ‘Luister Lenoir, je hebt heel vaak

je gelijk bewezen met die eigenwijze harses van je. Daarom heb ik je ooit op deze plek gezet. Maar nu zit je ernaast. En ik ben er klaar mee. Neem je verlies. En voor alle duidelijkheid: dat is geen advies maar een bevel. Het interesseert me niet of je het ermee eens bent. Je hebt de afgelopen maanden niets anders gedaan en daar was ik het al een hele tijd eigenlijk niet meer mee eens. Het leek verdomme wel een obsessie. Maar wat jij schijnbaar vergeten bent is dat wij er in de eerste plaats zijn om criminelen op te sluiten. En de Zigeuner was een crimineel, die sowieso achter de tralies hoorde, of-ie zijn vrouw nou wel of niet heeft vermoord. Die kerel heeft verdomme genoeg op zijn kerfstok om drie keer levenslang te krijgen...'

'Waar hij nooit voor veroordeeld is,' onderbreekt Lenoir hem.

Hamelink slaakt een diepe zucht. 'Dit bedoel ik met gedram. Hou nou eens gewoon een paar seconden je kop dicht!'

In de korte pauze die commissaris Hamelink laat vallen blijft Lenoir stil, al geeft hij daarbij geen enkel uiterlijk blijk van begrip voor zijn baas. Hamelink negeert op zijn beurt dat hij genegeerd wordt, en gaat verder: 'Dit onderzoek dient geen enkel doel meer. De Zigeuner is dood en de kerel die jij verdenkt van de moord heeft inmiddels levenslang gekregen voor die twee andere moorden. Het onrecht waar jij voor dacht te vechten wacht dus nu in het mortuarium op zijn begrafenis en laat ook geen bedroefde nabestaanden na, aangezien nota bene zijn eigen zoon zelf altijd hardop heeft geroepen dat zijn pa schuldig is. Dus ga aan het werk. Er liggen nog ruim zeventienhonderd cold cases op de plank waarvan de dader wél vrij rondloopt en met nabestaanden die heel graag willen dat we iets doen. De volgende keer dat ik je spreek wil ik horen welke nieuwe cold case je gaat aanpakken.'

Lenoir kijkt Hamelink na, nog steeds niet onder de indruk. Ook al weet hij dat de commissaris ergens wel gelijk heeft, dat laat hij niet merken. In gedachten is hij nog steeds bij de zaak van de Zigeuner.

Nadat de deur achter Hamelink is dichtgevallen, ziet Lenoir zichzelf opeens in de spiegeling van het glas van het deurkozijn. Hij schrikt van de groeven in zijn gezicht, die nog dieper zijn dan normaal, de fysieke sporen van te veel werk en te weinig slaap. Hij weet dat die afgeleefde uitdrukking, versterkt door de combinatie van zijn donkere ogen en zwarte fronsende wenkbrauwen, soms de verkeerde indruk wekt. Hij is dan niet kwaad, zoals het vaak wordt opgevat, maar alleen maar geconcentreerd of aan het nadenken. Hij begrijpt wel dat hij meestal ouder wordt geschat dan zijn leeftijd van vijftienveertig.

‘Tijd om weer eens te gaan hardlopen,’ mompelt hij tegen zijn spiegelbeeld.

Hij draait zich om en staart naar het prikbord op de muur achter zijn bureau, waar de kaart hangt die afgelopen maanden bijna een obsessie voor hem is geworden.

De kaart ziet eruit als een kinderlijke tekening, maar de maker ervan is in werkelijkheid allesbehalve een onschuldig kind. Het is een met potlood getekende plattegrond van het gebied onder Rotterdam van Spijkenisse tot Simonshaven. De kaart is volgens Lenoir de sleutel tot de cold case waarin de Zigeuner mogelijk ten onrechte veroordeeld is en waar Lenoir nu al bijna een jaar aan werkt.

Op de kaart staan verschillende kruisjes getekend, en een van de kruisjes markeert de plek waar de Zigeuner zijn vrouw heeft doodgeslagen. Althans, daar is hij voor veroordeeld. De rechters hadden gehakt gemaakt van het volstrekt ongeloofwaardige verhaal waarmee hij zich in de rechtszaal had verdedigd: er zou opeens een wildvreemde man uit de bosjes zijn gesprongen, die hem had neergeslagen en zijn vrouw had vermoord.

De Zigeuner werd door niemand geloofd, niet eens door zijn eigen advocaat, zeker niet omdat de hoofdwond van zijn vrouw matchte met de kolf van precies het type pistool dat de Zigeuner volgens diverse getuigen altijd bij zich droeg. Het pistool zelf was spoorloos, maar iedereen ging ervan uit dat de Zigeuner dat had weten te dumpen. Hij kreeg twaalf jaar cel voor de moord op zijn vrouw. Case closed.

Totdat de tekening met de kruisjes werd gevonden, waar Lenoir inmiddels vele uren naar had staan staren – dat hielp hem bij het nadenken. De tekening was in een heel andere moordzaak opgedoken. Hij lag in de slaapkamer van Peter S., een bijna klassieke seriemoordenaar: een man die willekeurig mensen op straat vermoord had – iets wat dagelijks in tv-series te zien is, maar in Nederland zelden of nooit was voorgekomen.

Die Peter S. had met de kruisjes op de kaart schuilplekken in de bosjes aangegeven. Daar lagen niet alleen spullen van hem verborgen, hij had zich er ook als een roofdier schuilgehouden om vanuit het niets langslappende vrouwen te belagen. Hij sprong daarbij letterlijk uit de bosjes en vermoordde zijn slachtoffers.

Precies zoals de Zigeuner in zijn ongeloofwaardige verhaal steeds had volgehouden. En jawel, een van de kruisjes op de kaart stond precies daar waar

de vrouw van de Zigeuner was vermoord. Aan de veroordelingen van zowel Peter S. als de Zigeuner veranderde de kaart niets. Peter S. had immers twee moorden bekend, maar niet de moord op de vrouw van de Zigeuner. En dus bleef ook die veroordeling overeind.

Lenoir kon zich daar niet bij neerleggen – hoe fout de reputatie van de Zigeuner ook was, en hoe logisch het ook leek dat hij zijn vrouw had doodgeslagen met zijn eigen pistool en dat daarna had gedumpt, en hoe belastend het voor de Zigeuner ook was dat Peter S. juist deze moord bleef ontkennen, terwijl hij wel twee andere moorden had bekend. Ondanks dat alles was voor Lenoir de kaart niet te negeren. Lenoir was gegrepen door de gedachte dat een simpel kruisje op een kinderlijke tekening het verschil kon bepalen tussen dader of slachtoffer.

Lenoir kijkt naar de kaart met dezelfde fascinatie die hij de afgelopen maanden voelde. Hij staat symbool voor alles wat zijn vak zo fascinerend maakt. Hij bewijst dat het onmogelijke wel degelijk mogelijk is; dat toeval kan bestaan – maar ook weer niet; dat de werkelijkheid altijd anders is dan de reconstructie; dat je nooit mag stoppen met analyse en deductie tot alles klopt; dat een simpel kruisje alles kan veranderen; dat niemand hoeft te zijn wie je denkt dat hij is.

‘Hoofdinspecteur Lenoir, mag ik u een moment storen?’

Lenoir draait zijn hoofd eventjes om, net ver genoeg om Rashid Moussaoui van persvoorlichting binnen te zien lopen, die vervolgens zonder op antwoord te wachten met een lichte opwinding in zijn stem daaraan toevoegt: ‘Ik weet dat het ongebruikelijk is, maar ik wil u graag een zaak voorleggen. Het betreft...’

‘Zoals ik al vaker heb gezegd,’ antwoordt Lenoir, ‘ik heet Lenoir, niet hoofdinspecteur. En nee, je mag me niet storen.’

Lenoir staat nog steeds met zijn rug naar de persvoorlichter, zijn ogen gericht op het kruisje op de kaart waar hij nog niet van los wil komen.

‘Het gaat om een oude veroordeling,’ praat Moussaoui tegen de rug van Lenoir verder, ‘waar een familielid me onlangs het hele verhaal over vertelde.’

Lenoirs brein registreert wat Moussaoui zegt, maar hij is met zijn gedachten nog bij de zaak van de Zigeuner. Hij wil, nee, hij moet weten hoe het zit. Hij kan niet tegen losse eindjes. Dat hij nu gedwongen is te stoppen met de zaak voelt alsof hij bestolen wordt. Een frustrerende ervaring die verergerd